

2015-10-07

Avdelningen för vård och omsorg
Elisabeth Skoog Garås

Motion 58 – Stöd för att underlätta hälsosamma val

Beslut

Styrelsen föreslår kongressen besluta

att ge styrelsen i uppdrag att förtydliga inriktningsdokumentets avsnitt ”folkhälsa och social hållbarhet” genom att lägga till vikten av att arbeta utifrån alla fyra perspektiv: befolkning, individ/patient/brukare, medarbetare samt ledning och styrning, och **att** motion 58 Stöd för att underlätta hälsosamma val därmed anse motionen besvarad och inte föranleder någon ytterligare åtgärd.

Motionen

Birgitta Södertun (KD), Skåne län, Elisabeth Unell (M), Västmanlands län, Helene Odenjung (FP), Västra Götalands län, Mia Frisk (KD), Jönköpings län, Carola Gunnarsson (C), Västmanlands län har i motion 58 föreslagit **att** inriktningsdokumentets avsnitt ”folkhälsa och social hållbarhet” förtydligar arbetet inom folkhälsoområdet genom att också lyfta den enskildes eget ansvar, motivation och delaktighet i hälsosamma val och sin egen hälsoutveckling.

Styrelsen

Styrelsen konstaterar att levnadsvanor handlar om beteenden i vardagliga aktiviteter som individen själv kan påverka. Även om individens egna val har stor betydelse för hälsan, kan faktorer på samhälls- och strukturnivå skapa gynnsamma förutsättningar och stödjande miljöer för att underlätta goda val. Levnadsvanorna påverkas både av människor i vår närhet och av livsvillkoren och levnadsförhållandena man lever i.

I Sveriges Kommuner och Landstings positionspapper för hälsofrämjande hälso- och sjukvård tydliggörs vikten av åtgärder utifrån individ/patientperspektiv, befolkningsperspektiv, medarbetarperspektiv samt från styrnings- och ledningsperspektiv. En hälsofrämjande hälso- och sjukvård syftar till att förbättra befolkningens hälsa, liksom individens hälsa och hälsorelaterade livskvalitet. Detta ingår i inriktningsmål 51:

SKL ska verka för att kommunerna, landstingen och regionerna arbetar hälsofrämjande och förebyggande för att stärka social hållbarhet och minska skillnader i hälsa.

Att arbeta hälsofrämjande och förebyggande inbegriper att arbetet vilar på de fyra ovanstående perspektiven. Olika aktörer har skilda möjligheter att arbeta med perspektiven.

Ytterligare två inriktningsmål finns i inriktningsdokumentet som bidrar till folkhälsa och specifikt skillnader i hälsa:

Inriktningsmål 64, som säger att SKL ska verka för en mer kunskapsbaserad och jämlik vård, samt inriktningsmål 66, enligt vilket SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner arbetar för att uppnå målet om att sluta folkhälsoklyftan inom en generation.

Det kunskapsbaserade arbetet för jämlik vård kan även omfatta de Nationella riktlinjerna för sjukdomsförebyggande metoder. Dessa riktlinjer utgår från individuellt stöd angående levnadsvanor.

Styrelsens bedömning är att motionärernas förslag tillgodoses inom ramen för redan pågående arbete och genom de inriktningsmål som finns.

Däremot kan inledningstexten till inriktningsmål 51 förtydligas genom att lägga till vikten av att arbeta utifrån alla fyra perspektiv: befolkning, individ/patient/brukare, medarbetare samt ledning och styrning.

Stöd - För att underlätta hälsosamma val

En modern folkhälsopolitik bör bidra till att skapa verktyg för att öka den inre motivationen. Det kan ske dels genom att stödja utvecklingen av konkreta hjälpmedel för att följa den egna hälsoutvecklingen, dels genom att förmedla kunskap och insikt som gör det möjligt för människor att fatta självständiga hälsobeslut baserade på fakta och utveckla sådana färdigheter som krävs för en hälsosam livsstil. Hälsosamma val förutsätter tillgång till saklig information och kunskap och att den miljö personen befinner sig i erbjuder ett utbud av hälsosamma alternativ. För att kunna nå så många individer som möjligt bör informationen och kunskapen vid behov förmedlas även på andra språk än svenska, däribland de nationella minoritetsspråken.

Att inspirera människor till hälsosamma levnadsvanor handlar med denna utgångspunkt om att verka för tillgång till evidensbaserad kunskap och stöd. Exempelvis innebär en hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande hälso- och sjukvård och omsorg att vårdgivaren erbjuder kunskap, råd och stöd som ger patienten och brukaren förutsättningar att öka kontrollen över sin egen hälsa och bibehålla den. Kunskaper om de skillnader i hälsa som råder för olika grupper i samhället kan bidra till vårdgivarens möjlighet att ge patienten och brukaren bra stöd. En förändring av levnadsvanor förutsätter också att hälsosamma alternativ finns tillgängliga. Exempelvis stöds vardagsmotion i form av att cykla till arbetet av att det finns säkra och attraktiva cykelvägar. Genom hälsosamma levnadsvanor skapas förutsättningar för att människor ska kunna utveckla sin fulla potential och livskvalitet.

De årliga samhällsekonomiska kostnaderna av ohälsa har beräknats till minst 120 miljarder kronor per år. Av dessa är knappt 30 miljarder direkta kostnader som årligen påverkar den offentliga budgeten.

Minst 20 procent av sjukdomsburden i Sverige beror på ohälsosamma levnadsvanor. Man vet att ohälsosamma levnadsvanor, t.ex. skadlig alkoholkonsumtion, tobaksbruk, dåliga kostvanor och brist på fysisk aktivitet, leder till ökad risk för bl.a. diabetes, hjärt-kärlsjukdom, cancer, leverskador, olycksfall, psykisk ohälsa, högt blodtryck samt övervikt och fetma. Cirka 150 000 personer lider i dag av demenssjukdomar. Ungefär 20-25 procent av dessa tros ha orsakats av åderförkalkning, som i sin tur till stor del beror på livsstilsfaktorer.

SKL har som en samlande aktör för den offentliga sektorn ett stort ansvar för att vara med och sprida goda exempel och ge stöd i kommuner och landsting/regioners utveckling inom folkhälsorådet. För att stärka den enskilda människans delaktighet i sin egen hälsoutveckling bör information utvecklas och samlas. Nya kanaler för kommunikation med enskilda behöver utvecklas och befintliga kanaler vidareutvecklas.

Under avsnittet "folkhälsa och social hållbarhet" anges betydelsen av att människor ges möjlighet att delta i samhällsutvecklingen, genom att verka för att kommunerna, landstingen och regionerna arbetar hälsofrämjande och förebyggande för att stärka social hållbarhet och minska skillnader i hälsa. Men den enskildes egen möjlighet och ansvar för sina egen levnadsvanor saknas i denna beskrivning. Som angetts ovan måste också en modern folkhälsopolitik ha verktyg som stödjer och ökar den enskildes egen inre motivation för att ta ansvar för sin egen hälsa.

Förslag

Med anledning av ovan nämnda föreslås SKL kongress besluta

Att förbundet förtydligar arbetet inom folkhälsoområdet genom att också lyfta den enskildes eget ansvar, motivation och delaktighet i hälsosamma val och sin egen hälsoutveckling

Birgitta Södertun (KD), ombud för Skåne län

Mia Frisk (KD), ombud för Jönköpings län

Elisabeth Unell (M), ombud för Västmanlands län

Carola Gunnarsson (C), ombud för Västmanlands län

Helene Odenjung (FP), ombud för Västra Götalands län